Szentmihályi Szabó Péter

A műfordító rémálma

Sz. Tibor a középkorú műfordító alkotóházba vonult, hogy egy ezer oldalas regény fordításának utolsó száz oldalával megbirkózzék. Sz. Tibor szorgalmas és lelkiismeretes fordító volt, munkáját művészetként és szolgálatként élte meg, s évei előrehaladtával egyre kritikusabb lett mind önmagával, mind az eredeti írói teljesítménnyel kapcsolatban. Aggályosan vizsgálta át a már elkészült mondatokat, lapszéli jegyzetekben tette szóvá az eredeti szöveg kétértelműségeit és hanyagságait, majd borzadva tapasztalta, hogy fordítása egyre jobban eltér az eredeti szövegtől, immár nemcsak stiláris változtatásokat eszközöl, hanem frappánsabb jelzőket alkalmaz, módosít a cselekményen és párbeszédeket iktat be a megfelelő helyeken. Meghasonlott lélekkel utazott vissza Budapestre az elkészült kézirattal, s mivel nagyon kellett a pénz, ebben a formában nyújtotta be a regényt a kiadóhoz, állandóan várva a botrányt. Ám a kontrollszerkesztőnek is sürgősen kellett a pénz, s mivel Sz. Tibor fordítása igen gördülékeny és tetszetős volt, a tényleges szövegösszevetés elmaradt. A regény megjelent és óriási sikert aratott, jóval nagyobb feltűnést keltett, mint írója saját hazájában. Sz. Tibor ekkor levelet írt a szerzőnek, feltárva előtte őszintén rettenetes bűnét. A szerző kedvesen és elnézőleg válaszolt, sőt felkérte Sz. Tibort, az újabb, eredeti nyelven megjelenő kiadásba vezesse át ezeket a korrekciókat. Sz. Tibor határtalan örömmel fogadta a feloldozást és az új megbizatást, ismét alkotóházba vonult, és a rá jellemző műgonddal kezdte visszafordítani saját fordítását. Munka közben azonban ismét úgy vélte, még van mit finomítani a szövegen, s valóban: a jellemek, a történet szálai egyre inkább eltértek nemcsak az eredeti, hanem a fordításban módosult szövegtől is. Nehéz szívvel adta postára a terjedelmes átdolgozást, immár nemzetközi irodalmi botránytól tartva.

Csakhogy a szerző éppen külföldi felolvasó körúton tartózkodott, titkára pedig minden kommentár nélkül eljuttatta a szöveget a kiadóhoz. A második kiadás most már a szerző hazájában is elsöprő sikert aratott, hetekig vezette a bestseller-listát, és íróját még abban az esztendőben Nobel-díjra jelölték, majd, tekintettel idős korára, a stockholmi bizottság meg is ítélte a magas kitüntetést az irodalmi világ teljes egyetértésével, hiszen az idős szerző páratlan megújulási képességről tett tanúbizonyságot.

A szerző hamarosan elhunyt, de még megérhette legnagyobb művének harmincadik kiadását, összesen tízmillió példányban.

Mindezt Sz. Tibor mesélte el az alkotóházban, egy kis esti vodkázás közben.

-- Tudod, az egészben az a legbosszantóbb, hogy még az átdolgozásért járó honóráriumról is megfeledkezett a szerző -- emelte rám a műfordító szomorú tekintetét.

-- Most úgy érzem, van egy Nobel-díjam. De ki hinné el? S ami a legrosszabb: a második

kiadás fordítását nem nekem adták, hanem egy szerencsétlen kezdőnek.

-- És most? Tart még ez az... átdolgozási mániád? -- kérdeztem óvatosan.

Sz. Tibor vállat vont.

-- Azt hiszem, kigyógyultam belőle. Sőt, bevallom, azóta igyekszem minden regényt kicsit rosszabbra fordítani, mint amilyen az eredeti. Nem vágyom még egy Nobel-díjra.